

SROVNÁNÍ (PŘÍPUSTKOVĚ) ODPOROVACÍCH KONEKTORŮ V ANGLIČTINĚ A ČEŠTINĚ NA MATERIÁLU PARALELNÍHO KORPUSU

Markéta Malá (Praha)

1. Úvod

Vznikající paralelní korpus češtiny a angličtiny¹ poskytuje již množství cenného materiálu k detailnímu srovnávání vzájemné interakce obou jazykových systémů. Tato studie sleduje způsoby vyjadřování sémantických vztahů odporovacích a přípustkově odporovacích v paralelních anglicko-českých a česko-anglických textech. Konkrétně se zaměřuje na mezivýpovědní vztahy koordinační. K excerpce byly použity dva anglické a dva české romány – J. Fieldingová: *Panenka*, M. Ondaatje: *Anglický pacient*, M. Kundera: *Nesnesitelná lehkost bytí*, M. Viewegh: *Výchova dívek v Čechách* – a jejich překlady do češtiny, respektive do angličtiny.

2. Prostředky vyjadřování (přípustkově) odporovacích vztahů

Hrbáček rozlišuje prostředky vyjádření těchto vztahů podle toho, zda „vyjadřují sémantické vztahy mezi výpověďmi uvnitř výpovědního celku (uvnitř výpovědního spojení)“ nebo „sémantické vztahy mezi výpověďními celky („přes tečku“) nebo mezi výpovědním celkem a větším úsekem textu“ (Hrbáček 1994, s. 56). První skupinu označuje jako spojovací prostředky (junktory), druhou jako prostředky připojovací (konektory). Jelikož však, jak ukazuje Daneš (1985, s. 119) „většina sémantických vztahů mezi větami v souvětí existuje i mezi jednotlivými „samostatnými“ větami nebo i souvětími v textu“ (což platí i pro vztahy odporovací a přípustkově odporovací) a junktory a konektory vyjadřující tyto vztahy jsou často homonymní, nelze vždy od sebe vztahy mezi výpověďmi v souvětí (včetně případů parcelace) a textové vztahy přes hranice souvětí oddělovat. Cílem zkoumání bude jeden typ konektorů, který je v anglických

¹ Výzkumný záměr VZ 0021620823 Český národní korpus a korpusy dalších jazyků, anglická sekce; <http://ucnk.ff.cuni.cz>.

mluvnicích označován jako konjunkty – fakultativní spojovací prostředky adverbialní povahy nezačleněné do věty nebo souvětí.

V anglických mluvnicích je kategorie adverbialních konjunktů odlišena od souřadících spojek zřetelněji než v češtině. Konjunkty se mohou kombinovat se spojkami, typicky nejsou vázány na iniciální pozici ve větě, nemohou spojovat závislé věty, nespojují více než dvě věty, nepřipouštějí elipsu podmětu ve větě, již uvozují (viz Quirk et al. 1985, s. 918–928). V češtině „*centrum kategorie připojovacích konektorů, tj. spojovacích prostředků mezi textovými jednotkami, tvoří skupina výrazů formálně totožných se spojovacími prostředky užívanými uvnitř souvětí a vět. Jde zejména o takřka všechny spojky souřadící ... Ve funkci připojovacích konektorů se přitom velmi často uplatňují i jiné slovní druhy (příslovce jako rovněž, naopak, tedy, tak, částice ať, vždyť, dokonce aj.). Mezi funkčním využitím a tradiční, jednoznačnou slovnědruhovou klasifikací některých výrazů vzniká tak značné napětí*“ (Mluvnice češtiny 1987, s. 705).

Konjunkty mohou mít různý dosah.² Mohou spojovat věty v souvětí: mluvčí pak prezentuje vztah mezi větami jako těsnější než vztah přes hranice souvětí, kde musíme opět rozlišovat mezi navázáním kontaktním a distantním, nebo dokonce intertextovým.³

Konjunkty se nazývají také „kontextualizátory“, protože „*slouží (kromě jiného) zapojení věty do kontextu*“⁴ (Daneš 1985, s. 161). Kohezi ale jejich funkce není vyčerpána. Jejich prostřednictvím vstupuje mluvčí do textu, aby explicitně označil povahu vztahu mezi částmi textu v dosahu konjunktů,⁵ „*konek-*

² Některé konjunkty mohou spojovat i větné členy, např. ... *brilliant red tulips that push their thin, yet surprisingly sturdy, stalks out of the wet ground, ...* (Fieldingová), některé jsou homonymní s adverbii začleněnými do větné stavby, např. ... *with some information that, however intriguing it might be..., could have waited until morning* (Fieldingová).

³ Srov. Huddleston, Pullum (2002, s. 775–776).

⁴ Daneš ukazuje, že konektory „*mají ... povahu relátorů, tedy sémantických predikátů. Jejich argumenty jsou aktualizované (tedy větné) propozice, a to buď jednotlivé, nebo jejich komplexy (souvětí nebo větné bloky)*“ (Daneš 1985, s. 172).

⁵ Srov. Quirk et al. (1985, s. 632): „*Conjuncts ... often have semantic roles that are conjunct-specific. That is, they have the function of conjoining independent units rather than one of contributing another facet of information to a single integrated unit. ... we relate conjuncts to the speaker's comment in one quite specific respect: his assessment of how he views the connection between two linguistic units.*“

tory nejen připojují, ale zároveň i modifikují význam“ (Daneš 1985, s. 172). Konjunkty tak fungují v textu jako diskursní částice, fakultativní indikátory hranic segmentů v textu a vztahů mezi těmito segmenty (srov. Schiffrin 2004, Taboada 2006).

3. Formy korespondence mezi anglickými a českými konektory

Adverzativní vztah může být v textu signalizován explicitně různými prostředky nebo zůstat bez explicitního indikátoru. Adverzativní spojení mezi větami (respektive souvětími) nebo většími segmenty textu může být signalizováno spojkami, konjunkty adverbialní povahy nebo lexikálně. Vzájemné korespondence těchto způsobů vyjádření nejsou zdaleka přímočaré. V obou jazycích může být způsob vyjádření stejný:

(a) větné vyjádření

And my own monograph, **I must admit**, had been stern with accuracy.
(Ondaatje)

A moje monografie, **přiznávám**, byla ve snaze o přesnost strohá.

(b) konektor (distantní navázání)

And this is the world of nomads **in any case**, an apocryphal story. (Ondaatje)

A je to **ostatně** svět nomádů, apokryfní příběh.

(c) konektor (kontaktní navázání)

This was a Heroic Age of bomb disposal, a period of individual prowess, when urgency and a lack of knowledge and equipment led to the taking of fantastic risks. It was, **however**, a Heroic Age whose protagonists remained obscure, since their actions were kept from the public for reasons of security. (Ondaatje)

Byla to hrdinská epocha zneškodňování bomb, doba individuální chabrosti, kdy naléhavost situace a nedostatek znalosti a vybavení vedly k tomu, že se fantasticky riskovalo... Byla to **však** hrdinská epocha, jejíž protagonisté zůstali neznámí, protože z bezpečnostních důvodů se veřejnost o jejich činech nedověděla.

(d) spojka

But all she could see was the black leather jacket and the white Corvette.
(Fieldingová)

Ale ona viděla jen černou kůži bundy a bílou corvettu.

Je-li způsob vyjádření adverbzativních mezivětných vztahů rozdílný, může anglickému konektoru⁶ odpovídat:

(a) junktor (těsnější spojení vět v rámci souvětí)

The box feels empty as she brings it to her chest. Even **still**, Amanda hesitates to open it. (Fieldingová)

Když si ji přitáhla na prsa, vypadalo to, že bude prázdná, **ale** Amanda se ji stejně zdráhala otevřít.

(b) juxtapozice bez explicitního konektoru

Damn that ex-husband of hers **anyway**. (Fieldingová)

Zatracený exmanžel.

Vedle těchto prostředků se v obou jazycích setkáme s kombinacemi konjunkťů, konjunktů a spojek nebo konjunktů a anaforických prostředků.

So her mother is mortal **after all**, Amanda thinks, with no small degree of satisfaction. (Fieldingová)

Takže matka je **nakonec přece jen** smrtelná, pomyslela si Amanda s dosti značným uspokojením.

Still, seeing her, talking to her, might provide at least a clue. (Fieldingová)

Ale stejně. Kdyby ji viděla, promluvila si s ní, možná by jí to mohlo poskytnout aspoň nějakou stopu.

The aim is not simply self-expression, **however**. **Anyway**, the point is – in the European tradition at least – to preserve the artist's feelings for future generations. (Kundera)

⁶ V opačném směru, z češtiny do angličtiny se vyskytl také příklad, kde českému konektoru odpovídá anglická řídicí věta *the trouble was: Jenomže Sabina to drama nemilovala*. (Kundera), *The trouble was that Sabina had no love for that drama*.

Cílem **ovšem** není jen sebevyjádření, **kromě toho** jde o to – alespoň v evropské tradici – uchovat umělcovy pocity pro další a další generace.

Adverzativní vztah může také zůstat bez explicitního indikátoru. Tady se čeština a angličtina podstatně liší. Zatímco v překladech z anglického originálu do češtiny nemá anglický konjunkt explicitní protějšek jen v 10 případech (zahrneme-li sem i spojku *but*, vzroste počet nulových protějšků anglických konektorů na 20), v překladech českých originálů do angličtiny je nulový indikátor v anglickém textu protějškem explicitního vyjádření českého v 66 případech. Zdá se tedy, že adverzativní vztahy bývají v češtině signalizovány konektory častěji než v angličtině. Nejčastěji jsou v překladu z češtiny do angličtiny bez anglického explicitního protějšku české konektory *ale* (16), *ostatně* (15), *však* (12), *ovšem* (10).

Pro úplnost uvedme, že v českých překladech anglických originálů jsou konektory *ale*, *ostatně*, *však*, *ovšem* protějškem nulového konektoru anglického ve 47 případech (nejčastěji *ale*: 35x), zatímco v anglických překladech českých originálů zůstává bez vyjádřeného protějšku 17 anglických konjunktů. Projevuje se zde opět tendence češtiny k explicitnějším vyjádření adverzativních vztahů.⁷

Z anglických konektorů zůstává nejčastěji bez explicitního českého protějšku *anyway* (8). Zajímavý je jeden z těchto příkladů, kde adverzativní funkce *anyway* není sice v češtině vyjádřena, jeho kohezní funkci ale přebírá anaforické demonstrativum (*tím*).

Damn Derek Clemens **anyway**. (Fieldingová)

Ksakru s **tím** Derekem Clemensem.

Takové případy, kde čeština vyjadřuje explicitně kohezní funkci konjunktů, ale nikoli jeho specifický adverzativní význam nacházíme také tam, kde anglickému odporovacímu konektoru odpovídá česká souřadicí spojka s obecnějším významem (*a*).

⁷ Možný vliv interference druhého jazyka při překladu (překladatel anglického textu zřejmě častěji nechává nulové anglické konektory bez explicitního českého protějšku) by bylo třeba ověřit rozsáhlejší studií.

What's this guy look like **anyway**? (Fieldingová)

A jak ten člověk vypadal?

Jindy bývají dvě funkce anglického konjunktiva (kohezní a explicitně označující povahu vztahu mezi celky, které spojuje) v češtině rozloženy (konektor *a*, adverbium *vůbec* v následujícím příkladu).⁸

No. How'd you know about that **anyway**? (Fieldingová)

A **vůbec**, jak ses o tom dozvěděl?

Přitom jak spojka, tak adverbialní konjunktiva mohou mít adverzativní význam:

But still she was upset and unable to concentrate on anything. (Kundera)

Ale přesto byla rozrušená a nemohla se vůbec na nic soustředit.

Srov. He took some sleeping pills **but still** did not close his eyes until morning. (Kundera)

Vzal si silné prášky na spaní **a přesto** usnul až k ránu.

Kombinace konektorů jsou častější v češtině (*přesto však, přece stejně, však stejně, nakonec přece jen, ale přesto, ale na druhé straně, a přesto*); v angličtině se nejčastěji vyskytla kombinace spojky *and* a konjunktiva *yet* a spojky *but* s konjunktem *still*.

4. Konektory *anyway* a *however* a jejich překladové koreláty

Všimněme si nyní protějšků některých běžných konjunktiv. Nejčastěji (51x) se ve zkoumaných originálních anglických textech vyskytuje konektor *anyway*, který také nejčastěji z anglických konjunktiv nemá explicitní český protějšek. Nejběžnějšími překladovými ekvivalenty *anyway* byly *každopádně* (10), *vůbec* (8), *stejně* (5), *vlastně* (4). Na hovorový charakter tohoto konjunktiva ukazují ekvivalenty *sakra, no, né že by ... ňák*.

⁸ Srov. samostatné užití konektoru *vůbec* jako protějšku *anyway*: *Where is he, anyway?* (Ondaatje) *Vůbec, kde je?*

So I go into the kitchen and I pour myself a bowl of Special K, which I'm not crazy about **anyway**, but that's all we ever have, 'cause Caroline's always on a diet. (Fieldingová)

Nó, tak sem šel do kuchyně a nasypal si miskou vloček Special K. **Né že** bych po nich **ňák** bláznil, ale bylo to to jediný, co sme dycky měli v baráku, páč Caroline furt držela **ňáký** diety.

What's the matter with him **anyway**? (Fieldingová)

Co to **sakra** pořád má?

V překladech z češtiny do angličtiny se *anyway* neobjevuje tak často (13x); nejčastěji je protějškem konjunktů *stejně* (5) a *vůbec* (2). Nejběžnější překlad *anyway* z angličtiny – *každopádně* – se vyskytlo v českých originálech jen jednou a bylo přeloženo do angličtiny jako *in all events*.

Význam konektoru *anyway* je adverbativně koncesivní, odpovídá tak českému *každopádně, stejně, tak jako tak*. V následujícím příkladu, jak ukazuje Daneš (1985, s. 173) pro české *stejně*, „*táž propozice, která je obsažena ve větě antecedentní* (B pokládá za nutné se omluvit) *avšak s opačnou polaritou a modalizovaná jako děj neuskutečněný, jen hypotetický, teoreticky připouštěný* („*koncesivní*“ – srov. *možnost koncesivní spojky i kdyby*: i kdyby B nepokládal za nutné se omluvit)“ je rekonstruovatelná na základě významu konjunktů *anyway* a věta jím uvozená je s ní postavena do kontrastu (přesto bych se měla omluvit já – srov. též kontrastní koncové postavení podmětu *já* v české větě).

He smiles, ... „Sorry about barging in on you that way last night. I guess it seemed rather proprietary.“ „Just a little. **Anyway**, I'm probably the one who should be apologizing to you.“ (Fieldingová)

Usmál se. „Promiň, že jsem k tobě včera v noci tak vrazil. Asi to vypadalo nějak moc vlastnický.“ „Jenom trochu. **Každopádně**, omluvit bych se měla já.“

Nejfrekventovanějším anglickým konektorem, kterého užívali překladatelé z češtiny do angličtiny, bylo *however*. Vyskytlo se v anglických překladech českých originálů 42x, nejčastěji jako protějšek českého *však* (21), *ovšem* (12) a *ale* (4). V anglických originálních textech je konektor *however* mnohem vzácnější, objevil se jen 4x a jeho protějškem bylo 3x *ale* a jednou *však*. Nezdá se, že by tento rozdíl souvisel se stylem textu, v obou směrech překladu je *how-*

ever častější v méně formálním z obou textů (Fieldingová, Viewegh). Významově je konjunkt *however* jednodušší než *anyway*: stejně jako jeho české ekvivalenty je adverzativní.

5. Postavení konektorů ve větě

Se svým nejběžnějším překladovým korelátem *však* nesdílí *however* jen adverzativní význam, ale i převažující postavení ve větě: *však* je v komplementární distribuci s iniciálním *avšak*, *however* se nejčastěji vyskytuje v postavení za podmětem nebo iniciálním příslovecným určením, pokud tomu nebrání forma iniciálního větného členu (zájmenné nebo naopak široce rozvité podmínky).

This time, **however**, he waited in vain for his morning ritual. (Kundera)

Tentokrát se **však** dožadoval ranní ceremonie marně.

Repeated use, **however**, has obliterated its original metaphysical meaning: ...; (Kundera)

Častým užíváním se **však** setřel jeho původní metafyzický význam, ...;

Jiné překladové ekvivalenty konektoru *však* mají odlišné postavení ve větě: *still* (1x) a *yet* (4x) jsou vázány na iniciální pozici (může jim případně předcházet spojka). Zdá se, že alespoň v případě *však*, je pro volbu anglického ekvivalentu důležitá nejen stejná funkce, ale i pozice ve větě: jelikož anglické konjunktivy typicky preferují iniciální pozici, zůstává *však* ve 12 případech bez explicitního anglického ekvivalentu. Také v jediném příkladu v našem materiálu, kde originálnímu anglickému *however* odpovídá *však*, je *however* v mediální pozici. Vliv prototypické pozice konektoru na volbu jeho překladového ekvivalentu můžeme pozorovat např. i u výše zmíněného *anyway*. Nulový protějšek mají v češtině bez výjimky koncová *anyway*. *Anyways* v iniciální pozici je řídké (vyskytlo se v anglických originálech 11x z celkového počtu 51 konektorů *anyways*). Jeho nejčastějším českým ekvivalentem je zde *každopádně* (6x) a prostředky s oddělenou funkcí „jednoduchého“ indikátoru nového segmentu a konektoru s přípustkově-odporovacím významem: *no ale*, *no to je fuk*.

U konektorů, které mohou zaujímat ve větě různé pozice, je zajímavé sledovat, jak jejich postavení v anglické větě koresponduje nejen s volbou českého

ekvivalentu, ale také s jeho postavením ve větě tam, kde máme možnost volby (nebrání jí faktory gramatické ani prozodické). Můžeme takto sledovat chování anglického konjunktiva *after all*: jeho nejčastějším protějškem, jak ukazuje tabulka, je *každopádně*, a to jak v iniciální pozici, tak při mediálním postavení *after all*. Jelikož je *každopádně* přemístitelné ve větě, posouvá se alespoň částečně ve směru *after all*. Při iniciálním postavení anglického konektoru je i ten český iniciální, mediálnímu postavení v angličtině už odpovídá mediální pozice *každopádně* aspoň v jednom ze dvou případů. V koncovém postavení se *každopádně* může objevit jen zřídka: je-li jádrem výpovědi. Koncová pozice nerematického *after all* koresponduje také s mediální pozicí českého konjunktiva. Zároveň se zde podstatně rozšiřuje repertoár českých konektorů (včetně nulového). Zdá se, že při koncovém postavení anglického konjunktiva není možné najít pozičně odpovídající konektor český a absence pozičního kritéria vede pak k větší volnosti volby českého ekvivalentu jen na základě významové korespondence. Z šesti *after all* v překladech českých originálů bylo pět v iniciální pozici a jedno v koncové, kde bylo jeho protějškem iniciální *ale*. Protějšky iniciálních *after all* bylo čtyřikrát *koneckonců* (3x mediální, 1x iniciální) a jednou (atypické) iniciální *však*.

Pozice *after all* a jeho překladových korelátů

	pozice v angličtině		pozice v češtině		český protějšek
after all	iniciální	4	iniciální	4	koneckonců (4x)
	mediální	2	iniciální	1	koneckonců (1x)
			mediální	1	koneckonců (1x)
	koncová	8	iniciální	3	koneckonců (1x)
					ostatně (2x)
			mediální	4	koneckonců (1x)
					nakonec, nakonec přece jen, přece jen
nulový konektor		1			

Mobilita konektorů se navíc může uplatnit jako faktor umožňující zdůraznit určitou část výpovědi.⁹ To ovšem platí hlavně pro české konektory; jakkoli jsou anglické konjunktivy mobilnější než spojky, bývají přesto vázány na urči-

⁹ Konektory mohou být nositeli intonačního centra (a označovat vlastní jádro sdělení), jak ukazuje Daneš (1985, s. 177) pro české *stejně*.

té postavení ve větě silněji než jejich české protějšky. Jak ilustrují následující příklady, českému konektoru *ale* v iniciální pozici může dobře odpovídat anglická spojka *but*,¹⁰ v jiné pozici kromě ní bývá nulový konektor nebo konjunkt (*however*). V mediální pozici může konektor signalizovat rozložení stupňů výpovědní dynamičnosti tím, že zřetelně vymezení hranici tematické části sdělného pole (viz poslední dvě dvojice příkladů).

Kdyby šlo jenom o vás, věci by byly jednoduché. **Al**e musíme brát ohled na veřejné mínění. (Kundera)

If we were the only ones involved, there would be nothing to it. **But** we have public opinion to take into account.

Připadalo mi **ale**, že inspektor opravdu chce přijít celé věci na kloub, (Viewegh)

It struck me, **however**, that the inspector genuinely wanted to get to the root of the matter,

It was, **however**, a Heroic Age whose protagonists remained obscure, since their actions were kept from the public for reasons of security. (Ondaatje)

Byla to **však** hrdinská epocha, jejíž protagonisté zůstali neznámí, protože z bezpečnostních důvodů se veřejnost o jejich činech nedověděla.

6. Závěr

Srovnání ukázalo, že jak v angličtině tak v češtině se jako adverbativní konektory uplatňují mimo jiné fakultativní prostředky adverbální povahy – konjunktivy. Volba jejich překladového ekvivalentu je podmíněna několika faktory:

1. významem a funkcí konektoru: adverbativní konektory v sobě spojují dvě funkce – jednak funkci kohezní, tj. signalizují hranici textových segmentů, připojují je k sobě a indikují, že mezi těmito segmenty lze hledat nějaký vztah (protějšky adverbativních konektorů se proto někdy stávají „jednoduché“ ko-

¹⁰ Nejběžnějším protějškem českého konektoru *ale* je anglické *but* (ve 177 případech, jiné protějšky se vyskytly 42x, z nich juxtaopozice 16x). Anglickému *but* odpovídá *ale* ve 105 případech, v 94 případech jiný konektor (*jenže*, *avšak*, *však*, *zato*, juxtaopozice 10x).

nektory, které slouží pouze této funkci a nemají žádný specifický význam), a jednak specifickou funkci indikátorů povahy tohoto vztahu (adverzativní nebo přípustkově odporovací);

2. pozicí, respektive pozičními možnostmi, konektoru;

3. funkcí konektoru jako zdůrazňovací částice (konektory mohou být nositeli intonačního centra a jejich význam může představovat novou informaci, nebo signalizovat rozložení výpovědní dynamičnosti ve větě, již uvozují, pokud tomu nebrání jiné faktory slovosledné – prozodické a gramatické).

Srovnáme-li užití adverzativních konektorů v češtině a angličtině, zdá se, že čeština má tendenci vyjadřovat odporovací vztahy mezi větami a souvětími explicitněji než angličtina. Využívá také větší měrou konektorů homonymních se spojkami, které jsou ve srovnání s angličtinou mobilnější. Tato mobilita, spolu s celkově volnějším slovosledem v češtině, umožňuje větší míru uplatnění zdůrazňovací funkce konektorů.

LITERATURA

DANEŠ, F. (1985): *Věta a text*. Praha: Academia.

DUŠKOVÁ, L. (2005): Konstantnost syntaktické funkce mezi jazyky. In: *Slovo a slovesnost*, 66, s. 243–260.

HRBÁČEK, J. (1994): *Nárys textové syntaxe spisovné češtiny*. Praha: Trizonia.

HUDDLESTON, R., PULLUM G. K. (2002): *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mluvnice češtiny (3) (1987), Skladba. Praha: Academia.

PÍPALOVÁ, R. (1993): The Semantic Dimension of Intersentential Connectives. In: *Prague Studies in English XX*, s. 165–178.

QUIRK, R., GREENBAUM, S., LEECH, G., SVARTVIK, J. (1985): *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.

SCHIFFRIN, D. (2004, 1. vyd. 2001): *Discourse Markers: Language, Meaning, and Context*. In: Schiffrin, D., Tannen, D., Hamilton, H. E.: *The Handbook of Discourse Analysis*. Blackwell Publishing, s. 55–75.

TABOADA, M. (2006): Discourse Markers as Signals (or Not) of Rhetorical Relations. In: *Journal of Pragmatics*, 38/4, s. 567–592.

COMPARISON OF (CONCESSIVE-)ADVERSATIVE CONNECTORS IN ENGLISH AND CZECH DRAWING ON A PARALLEL CORPUS

The article focuses on conjuncts expressing inter-sentential (concessive-)adversative relations in English and in Czech. The material, two English and two Czech contemporary novels and their translations, was drawn from the English-Czech Parallel Corpus. The results suggest that a translation counterpart of a conjunct is selected on the basis of three types of criteria: 1. the meaning and function of the conjunct (conjuncts function on the one hand as discourse markers indicating the boundaries of related text segments, and as a means of specifying the type of link on the other); 2. position preferences and mobility of the conjunct; 3. the function of a potential indicator of the distribution of communicative dynamism in the communicative field.

When compared with English, Czech displays a marked tendency to indicate the adversative relations more explicitly. It employs connectors homonymous with conjunctions to a larger extent than English. Due to their higher mobility within the clause Czech connectors more readily function as functional sentence perspective markers.